

TERORISMUL - AMENINȚARE LA ADRESA RELAȚIILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

*Lector. univ. dr. Sarmisegetuza Tulbure
Universitatea „Danubius” Galați*

Les attentats terroristes de World Trade Center de 11 septembre 2001 ont change définitivement la conception internationale sur le terrorisme, en prouvant que le phénomène est bien plus complexe qu'on aurait pu croire.

A cette occasion le monde entier a compris que les attentats terroristes ne représentent seulement une menace a l'adresse des vies des gens, a la surette publique mais en même temps représentent un réel danger au bon déroulement des rapports internationaux.

Par ses dimensions atteintes a nos jours, le terrorisme ne représente plus une action isolée des certains groupes qui contestant les valeurs de la société mais des vraies forces maléfiques soutenues par des ressources financières énormes qui ont comme but de bouleverser l'entier flux des relations économiques et commerciales internationales, et aussi de perturber grièvement l'activité des institutions et des autorités publiques.

Il est évident que l'opinion publique internationale, ainsi que les autorités compétentes n'ont pas restes indifférents face à ce nouveau péril et tous les efforts se sont conjugués pour faire face à la menace terroriste.

1. O amenințare nu numai la adresa relațiilor politice, dar și a celor economice dintre state

Este un fapt dovedit că acțiunile teroriste, atât de frecvente în ultimii ani -în special după atentatele de la World Trade Center din 11 septembrie 2001 -aduc atingere nu numai vietii cetățenilor, siguranței publice și bunelor relații dintre țări, dar periclitează în același timp desfășurarea normală a raporturilor internaționale. Prin dimensiunile sale, terorismul de astăzi nu mai reprezintă astăzi doar o acțiune izolată a unor grupuri care contestă valorile societății de consum, ci adevărate forțe malefice susținute de resurse financiare enorme, ce vizează periclitarea bunului mers al raporturilor dintre state, dereglarea întregului flux al relațiilor economice și comerciale,

periclitarea instituțiilor și autorității statului de drept.

Bazat pe mijloace financiare importante, provenite din cultivarea drogurilor, afaceri dubioase, veroase, complicități fiscale, sprijinul unor guverne autoritare "certate" cu democrația, terorismul de astăzi a devenit o amenințare globală, care atentează practic la înseși bazele sistemului internațional în ansamblul său.

Pe drept cuvânt, "**Declarația Mileniului**", adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 8 septembrie 2000, cu participarea unui număr de 147 șefi de state și de guverne, preconizează, în cadrul prevederilor ce se referă la pacea și securitatea internațională, **luarea unor măsuri concertate împotriva terorismului internațional și aderarea în cel mai scurt timp la toate convențiile internaționale din domeniu**"¹.

Este, desigur, un fapt cert că în decursul anilor a fost adoptat un număr considerabil de documente internaționale care vizează într-un fel sau altul combaterea terorismului internațional. Este suficient să amintim Convenția cu privire la prevenirea și reprimarea infracțiunilor contra persoanelor ce se bucură de o protecție internațională, inclusiv agenții diplomatici adoptată de O.N.U. în 1973, Convenția internațională împotriva luării de ostatici adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. în 1979, Convenția cu privire la reprimarea capturării ilicite a aeronavelor semnată la Haga în 1970, Convenția pentru reprimarea actelor ilicite împotriva securității navigației maritime încheiată la Roma în 1988 ș.a. Un rol important îl au în această materie și convențiile regionale de luptă împotriva terorismului, ca de pildă Convenția Europeană asupra reprimării terorismului, încheiată la Strasbourg la 27 ianuarie 1977. Documente importante au fost adoptate și în cadrul Ligii Arabe, Organizației Conferinței Islamice, Organizației Statelor Americane, Organizației Unității Africane, Comunității Statelor Independente etc.

O importanță cu totul aparte o are, în rândul acestor instrumente internaționale la care ne referim, **Convenția Internațională pentru suprimarea finanțării terorismului**, adoptată prin Rezoluția 54/109 din 9 decembrie 1999 a Adunării Generale a O.N.U. Acest important document juridic internațional, care reamintește cadrul juridic principal pe care îl oferă numeroase convenții adoptate de O.N.U. în acest domeniu, estimează că finanțarea terorismului reprezintă o problemă de mare preocupare pentru comunitatea internațională în întregul său. Documentul subliniază faptul că numărul și gravitatea actelor de terorism internațional depind în mare măsură de finanțarea pe care teroriștii o pot obține. Se subliniază ideea că până în prezent instrumentele juridice multilaterale nu au abordat această problematică și de aceea se face apel la cooperarea statelor pentru a adopta măsuri efective pentru prevenirea finanțării actelor de terorism și pentru urmărirea și sancționarea persoanelor care încurajează

săvârșirea unor astfel de fapte. Textul convenției înscrie, de aceea, obligația tuturor statelor de a stabili ca fiind infracțiuni potrivit legislației lor naționale o serie de fapte, printre care colectarea directă sau indirectă de fonduri pentru organizațiile teroriste, participarea la săvârșirea unor astfel de fapte, sprijinirea unor grupări teroriste, acordarea de facilități etc.

Documentul la care ne referim extinde sfera preocupărilor pentru combaterea terorismului internațional, insistând pe drept cuvânt asupra **dimensiunilor economice și financiare** ale terorismului internațional. El întregeste seria măsurilor luate de comunitatea internațională în acest domeniu, demonstrând încă odată că acțiunile teroriste de orice fel nu reprezintă numai fapte nocive, care periclitează în mod grav viața, libertatea și liniștea popoarelor, dar și acțiuni care pun în pericol în mod direct buna desfășurare a raporturilor economice și stabilitatea raporturilor comerciale.

Nu întâmplător Organizația Națiunilor Unite a adoptat, la scurt timp după actele teroriste din 11 septembrie 2001, **Rezoluția 1373/2001** a Consiliului de Securitate, prin care se prevede încriminarea colectării de fonduri către organizațiile teroriste, înghețarea fondurilor și a altor bunuri financiare ori resurse economice ale persoanelor care comit - sau încearcă să comită - acte teroriste. Același document - pe care l-am citat - dispune că statele membre O.N.U. trebuie să interzică naționalilor lor sau persoanelor și entităților aflate pe propriul lor teritoriu, de a pune la dispoziția teroriștilor, în mod direct sau indirect, orice fonduri, bunuri financiare sau resurse economice ori servicii asemănătoare. De asemenea, în rezoluție se mai arată că statele vor trebui să se abțină de la orice sprijin - activ sau pasiv - dat membrilor unor asemenea grupări, și să refuze șederea pe teritoriul lor a celor care finanțează, plănuiesc, sprijină sau comit atacuri teroriste. În acest scop vor trebui intensificate procedurile de colaborare între state, de natură să permită un schimb eficient de informații, precum și cooperarea prin intermediul înțelegerilor și acordurilor bilaterale și multilaterale pentru prevenirea și combaterea atacurilor teroriste.

Rezoluția menționată "ia notă cu îngrijorare de legătura strânsă dintre terorismul internațional și crima organizată la nivel transnațional, de traficul ilicit de stupefiante, operațiunile de spălare a banilor, traficul ilegal cu arme, transportul ilegal de materiale nucleare, chimice, biologice și alte materiale cu potențial letal și, în această privință, evidențiază necesitatea întăririi coordonării eforturilor la nivel național, subregional, regional și internațional în scopul consolidării reacției internaționale la această amenințare gravă la adresa securității internaționale"².

Din cele arătate se vedește, deci, că terorismul internațional a căpătat în prezent o nouă dimensiune, el împletindu-se cu crima organizată, cu fenomene infracționale

economice precum spălarea banilor, nerespectarea legislației financiare în scopul efectuării unor transferuri de fonduri, elemente de natură să pună în lumină nu numai pericolul sporit al unor asemenea fapte, dar și cerința ca terorismul internațional să fie combătut printr-un adevărat complex de metode dintre cele mai variate, de la acțiunile militare împotriva taberelor de antrenament ale teroriștilor și bazelor lor secrete, până la verificarea legalității unor operațiuni economice, combaterea unor infracțiuni săvârșite în domeniul economic, a căror finalitate este - în ultimă analiză - facilitarea sau sprijinul unor organizații teroriste.

2. Scurtă privire asupra originii și dimensiunilor terorismului.

În literatura de specialitate, dar și în cercurile politico-diplomatice, una dintre cele mai dezbătute - dar și controversate - probleme în ultimele decenii a fost și este definirea și identificarea trăsăturilor terorismului internațional. Numeroși juriști, oameni politici, cercetători din cele mai diferite domenii -sociologi, politologi, economiști - au căutat să identifice esența fenomenului terorist, studiind cauzele, formele sale de manifestare și definind trăsăturile care îl individualizează.

Enciclopedia "Encarta 2003" consideră că terorismul ar reprezenta, de fapt, "crearea deliberată și exploatarea fricii pentru a ajunge la o schimbare politică". După cum apreciază autorii acestui termen în cadrul Enciclopediei citate, "toate actele teroriste implică violența sau - ceea ce este în aceeași măsură important -amenințarea cu violența³. Într-un studiu publicat cu peste zece ani în urmă, profesorul newyorkez Richard Allen constata că "dimensiunea amenințării terorismului internațional nu este cunoscută... terorismul nu este un fenomen de moment. Dimpotrivă, mărturiile existente arată că atât diversitatea cât și volumul terorismului vor crește"⁴.

Este un fapt cert că escaladarea acțiunilor teroriste în ultimii ani a fost dictată de acutizarea unor probleme economice și sociale, de rivalități naționale, dar și de persistența unor regimuri antipopulare, care au încercat să-și mențină puterea recurgând la exces de autoritate și chiar la violență împotriva opozanților.

Au existat și încercări de a prezenta terorismul ca un fenomen de "eliberare", organic legat de emanciparea popoarelor de sub dominația unor forte imperialiste mondiale. Într-o relativ recentă carte, Ilici Ramirez Sanchez ("Carlos Șacalul") emitea punctul de vedere că "terorismul este perfect justificat atâta vreme cât este îndreptat împotriva dușmanilor"⁵.

Unul dintre marii revoluționari ai anilor ' 60, privit și astăzi cu simpatie de organizațiile de stânga ("Che Guevara"), admitea terorismul revoluționar și, mai mult decât atât, într-un mesaj adresat Conferinței tri-continentale de la Havana din 1966 (citat într-o publicație a

"Brigăzilor roșii"), făcea chiar apel la menținerea unui sentiment de ură față de dușmani. "Războiul - scria Che Guevara în cunoscuta sa lucrare "Războiul de gherilă" - este întotdeauna o luptă în care fiecare dintre părți încearcă să o anihileze pe cealaltă". El admitea atentatele teroriste contra unor conducători opresori, "dar nu și cele care ar fi dus la pierderea unor vieți nevinovate"⁶.

La rândul său, Carlos Marighella într-un cunoscut manual, intitulat "minimanual pentru gherila urbană", făcea apel la cultul violenței, enunțând chiar un număr de șapte reguli pe care trebuia să le respecte gherila urbană⁷.

Apelurile la violență abundă, după cum este bine cunoscut, în programele și apelurile unor organizații teroriste de toate felurile. Cele mai variate considerații sunt invocate în sprijinul pregătirii și justificării unor acte teroriste îndreptate în special împotriva valorilor lumii occidentale.

Se poate spune însă că, privind din punct de vedere istoric, terorismul are origini foarte îndepărtate, în Orientul antic. Cuvântul "terrorist" provine de la secta "*hașichim*"⁸, de unde derivă cuvântul "*asasin*". Fondatorul acestei secte, Hassan Sabbah, înființase în secolul al XII-lea un corp de "devotați" care făceau să domnească panica în întregul Orient Mijlociu până în Persia.. Discipolii acestuia aveau misiunea să se introducă la curțile principilor și diferiților monarhi, să le dobândească încrederea, iar în ziua în care ar fi primit un ordin din partea marelui maestru (pe care cruciații îl denumeau "bătrânul de la munte") să nu ezite să-l asasineze pe suveran în mod public, sub privirile întregii curți. Supuși torturii, teroriștii desemnau drept complici ai lor înalte personalități ale statului, ele însele ostile lui Hassan Sabbah. Dincolo de această legendă (sau întâmplare reală?) în decursul istoriei, terorismul a servit unor scopuri dintre cele mai diverse. El a reflectat rivalitățile dintre anumite grupuri religioase, dintre curentele politice, ostilitățile uneori de neconciliat între anumite state.

Au existat, desigur, și situații în care reprezentanții unor popoare asuprite au recurs la terorism pentru a atrage atenția asupra luptei lor, dar și cazuri când mișcările ce-și propuneau răsturnarea unor regimuri nedrepte au recurs la violență pentru a elimina diferiții tirani ce se făcuseră odioși în fața propriilor popoare, datorită represiunii fără limite pe care o practicau. În decursul istoriei au existat situații când terorismului "*revoluționar*" i s-a opus terorismul "*contrarevoluționar*", terorismului "*roșu*" i s-a opus terorismul "*alb*", "*sutele negre*", "*escadroanele morții*", diferite armate "*revoluționare*" sau grupări de tipul Mafiei, Camorei, Ku-Klux-Klan-ului etc, fiecare dintre acestea urmărind -în final - scopuri mai mult sau mai puțin politice.

Istoria României cunoaște și ea situații când anumiți domnitori sau conducători politici au căzut victimă actelor teroriste, tocmai pentru că diplomația secreta, dar și cea oficială, se dovediseră ineficiente în a-i face să-și schimbe anumite opțiuni politice⁹. Alteori, rivalitățile și interesele străine

au determinat comiterea de acte teroriste împotriva unor conducători de seamă ai poporului nostru, cum a fost uciderea lui Mihai Viteazul ș.a.

3- Terorismul- infracțiune internațională

Pe parcursul timpului s-a conturat ideea că, din punct de vedere juridic, terorismul constituie o *infracțiune internațională*¹⁰, a cărei combatere implică nu numai cooperarea statelor pe plan penal, dar și eradicarea cauzelor acestui fenomen, prin studierea și analiza atentă a împrejurărilor care îl favorizează, în scopul adoptării unor măsuri menite să-l contracareze. După cum arăta eminentul jurist român Vespasian V.Pella, "terorismul nu este niciodată un delict politic și nici un delict social, ci coruperea unui scop politic și social"¹¹. Din inițiativa sa au fost elaborate și adoptate importante documente internaționale în cadrul unei Conferințe internaționale pentru "reprimarea internațională a terorismului", sub egida Ligii Națiunilor.

În cadrul *Organizației Națiunilor Unite*, problema combaterii terorismului internațional a fost ridicată în repetate rânduri, preconizându-se adoptarea unor măsuri ferme pentru combaterea acestui fenomen nociv¹². A fost creat chiar un *Comitet special cu privire la terorismul internațional*, care și-a început activitatea la 16 iulie 1973. Din păcate, preocupările pentru adoptarea unei convenții internaționale atotcuprinzătoare cu privire la combaterea terorismului internațional s-au izbit de rezistența și refuzul unor state care considerau lupta antiteroristă ca un mijloc de a combate mișcările de eliberare națională.

În ultimii ani activitățile teroriste - departe de a cunoaște o diminuare - au înregistrat o evoluție crescândă, în special în anumite zone care de mult timp erau confruntate cu fenomenul terorist (Irlanda de Nord, Țara Bascilor, Orientul Mijlociu). Au fost înregistrate acte teroriste pe teritoriul Rusiei de către comandouri cecene, dar și la Istanbul, unde, în luna aprilie 2001, un comando procepen a luat 30 de ostatici. În anul 2003, ocuparea de către un grup terorist a unei școli din orașul Beslan, din Republica Osetia de Nord, s-a soldat cu moartea a 335 de persoane și rănirea a peste 400. Un grup terorist, constituit din extremiști aparținând mai multor naționalități, au ținut ostatici timp de trei zile peste 300 de adulți și copii. Acest atac terorist a stârnit indignarea întregii lumi. Tot în anul 2003, în Turcia, nouă persoane au fost inculpate pentru implicarea în atentatele sinucigașe din Istanbul, care s-au soldat cu 53 de morți și circa 800 de răniți. Din interogatoriile și investigațiile efectuate s-a aflat că autorii atentatelor erau turci, legați de grupările islamiste radicale. În sfârșit, în anul 2004 a avut loc, la o oră de maximă circulație, un lanț de explozii care a zguduit stațiile Atocha, Pozo del Tío Raimundo și Sf Eugenia din capitala spaniolă. Bombele au ucis peste 190 de persoane și au rănit alți 1200, fiind cel mai grav atac terorist din Spania.

S-a constatat o revigorare a activității unor organizații cunoscute de extremă stânga, cum sunt "brigăzile roșii". Au reapărut, de asemenea, atentatele întreprinse de ETA, printre acestea înregistrându-se uciderea în luna mai 2001 a lui Manuel Jimenez Abad, membru marcant al Partidului popular la Saragosa..

Împotriva turiștilor europeni și americani au fost întreprinse acte de răpire în scop de răscumpărare de către organizația Abu Sayyaf, în vestul Filipinelor etc.

În prezent au loc numeroase acțiuni teroriste în Irak împotriva militarilor forței multinaționale și a ziariștilor străini, soldate cu victime, organizate de grupările extremiste islamice ș.a.

Persistența fenomenului terorist în diverse zone ale lumii a determinat, pe parcursul ultimilor ani, o atitudine fermă de dezaprobare, dar și de conștientizare tot mai puternică a comunității statelor în legătură cu cerința combaterii lui. De pildă, prin Recomandarea nr. 1426/1999 și Directiva nr.555/1999 din 23 septembrie 1999, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a invitat Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei să adopte măsuri concrete pentru a întări cooperarea în domeniul luptei împotriva terorismului, "care reprezintă o amenințare gravă pentru societatea democratică și atentează la dreptul primordial al omului, care este dreptul la viață".

4. Incriminarea terorismului în legislația româna

Un fapt pe care dorim să îi subliniem este acela că în legislația penală română mult timp nu a existat un text prin care să fie încriminate expres actele de terorism¹⁶. A existat o preocupare în acest sens în zilele imediat următoare Revoluției din Decembrie 1989, dar ea nu s-a finalizat în cele din urmă în cadrul unui act normativ.

Trebuie menționat totuși, că în Codul penal român anterior exista posibilitatea încadrării actelor de terorism, în special în ceea ce privește omorurile, distrugerile, vătămările corporale etc, chiar și în situația în care nu exista o lege specială de încriminare a actelor teroriste, așa cum s-a propus. Cu toate acestea, nu putem să nu remarcăm că infracțiunea de terorism prezintă anumite elemente de complexitate, care o diferențiază față de multe dintre faptele pe care le încriminează Codul penal actual.

Semnalăm din acest punct de vedere importanța încriminării în țara noastră a actelor de terorism prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.141 din 25 octombrie 2001¹⁷ dar și a Ordonanței de Urgență nr. 159 din 27 noiembrie 2001 pentru prevenirea și combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanțării de acte de terorism¹⁸.

Ordonanța de urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001 nu cuprinde o definiție propriu zisă a terorismului, ci se referă de fapt la o serie de infracțiuni din Codul penal și din Codul aerian, săvârșite "în scopul tulburării grave a ordinii publice prin intimidare, prin teroare sau prin crearea unei stări de panică". Este încriminată comiterea tentativei și producerea sau procurarea unor mijloace sau instrumente, precum și luarea unor măsuri în vederea comiterii unor infracțiuni de omor, vătămare gravă corporală, ca și lipsirea de libertate în mod ilegal.

Ordonanța consideră acte de terorism și răspândirea unor substanțe, microorganisme, materiale, toxine de natură să pună în pericol sănătatea oamenilor sau animalelor, ori mediul înconjurător, precum și amenințările cu bombe sau cu alte materii explozive, dacă acestea au ca scop tulburarea gravă a ordinii publice prin intimidarea prin teroare sau prin crearea unei stări de panică.

La rândul său, Ordonanța de urgență nr.159 din 27 noiembrie 2001 interzice toate operațiunile financiare vizând persoane sau organizații prevăzute în anexa la acest document, Ordonanța instituie totodată un sistem de sancțiuni contravenționale pentru cei care încalcă asemenea prevederi.

Noul Cod penal al țării noastre încriminează infracțiunea de terorism în Partea specială Titlul IV, intitulat "Crime și delict de terorism" (art. 190-192). Este de remarcat că noul Cod penal păstrează aceeași tehnică enumerativă, de a specifica anumite infracțiuni prevăzute deja în Codul penal, pentru care se aplică majorări ale pedepselor în condițiile specificate.

Din punctul de vedere al tehnicii juridice, Codul penal dispune că reprezintă "acte de terorism următoarele infracțiuni, atunci când sunt săvârșite în scopul tulburării grave a ordinii publice prin intimidare, prin teroare sau prin crearea unei stări de panică", folosind prin urmare aceeași tehnică precum Ordonanța de Urgență nr.141/2001.

Este de menționat că sunt încriminate ca infracțiuni distincte asocierea pentru săvârșirea de acte de terorism, finanțarea actelor de terorism, amenințarea în scopul terorist și alarmarea în scop terorist.

Mai este de notat și o importantă prevedere din noul Cod penal, potrivit căreia vor putea fi sancționate și persoanele juridice pentru infracțiunile prevăzute în Titlul IV care se referă la "Crime și delict de terorism".

Referitor la sancționarea persoanelor implicate în acte de terorism, o problemă care se ridică este aceea a relației dintre sancționare și respectul drepturilor procesuale ale celor învinuiți. Se știe, desigur, că terorismul reprezintă o încălcare brutală și violentă a drepturilor omului, punând în pericol viața și sănătatea oamenilor.

Combaterea terorismului presupune însă folosirea unor mijloace juridice și nu ignorarea acestora. Numeroase organizații umanitare s-au pronunțat pentru respectarea drepturilor procesuale ale persoanelor bănuite de a fi comis acte teroriste. Diversele organizații internaționale, printre care

"Amnesty Internațional", au solicitat asigurarea unor condiții de detenție umane celor învinuiți de acte teroriste și recunoașterea dreptului acestora de a se apăra.

Recurgerea la proceduri excepționale, invocată ca o măsură de necesitate, nu s-a bucurat de sprijinul opiniei publice. Este suficient să amintim că măsurile excepționale luate de Marea Britanie în Irlanda, în anii '60-70, au dus la procese în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, când excesul de zel al militarilor în capturarea teroriștilor sau nerespectarea drepturilor procesuale ale persoanelor învinuite au condus la pronunțarea unor sentințe defavorabile autorităților britanice.

Mai recent, Curtea Supremă a S .U. A. a pronunțat trei importante decizii. Aceste decizii se referă, într-un fel sau altul, la necesitatea respectării neabătute a drepturilor omului chiar în situația unor persoane acuzate de acte teroriste. Astfel, în cazul Guantanamo, Administrația Bush invocând un precedent din timpul celui de al doilea război mondial susținea că nici o instanță federală nu are jurisdicție asupra bazei de la Guantanamo, întrucât aceasta se află în afara teritoriului american. Magistrații Curții Supreme, cu un vot de 6 - 3, au decis că judecătorii federali pot analiza petițiile deținuților încarcerați la baza americană din Cuba deoarece este vorba despre un teritoriu asupra căruia Statele Unite exercită jurisdicția și controlul exclusiv.

În cazul Hamdi, cetățean american capturat în urmă cu doi ani în Afganistan, unde făcea parte din formațiunile militare ale talibanilor, Curtea Supremă a constatat că lui Hamdi i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de Constituția S.U.A., deoarece a fost deținut pe timp nelimitat, fără a fi trimis în fața unei instanțe de judecată. Motivându-și decizia, Curtea Supremă a argumentat că "orice cetățean reținut ca inamic combatant are dreptul să fie informat cu privire la motivele acestei clasificări și la o șansă corectă de a contrazice acuzațiile guvernamentale în fața unui for de decizie independent".

În sfârșit, în cazul Padilla, cetățean american reținut de F.B.I. în ziua de 8 mai 2002 pe aeroportul O'Hara din Chicago sub acuzația de terorism, s-a decis de către Curtea de apel că președintele nu are autoritatea constituțională de a deține în chip de „combatant inamic” un cetățean american capturat pe teritoriul Statelor Unite. Deși Curtea Supremă nu s-a pronunțat pe fond în acest caz și a trimis dosarul Curții Federale Districtuale din Carolina de Sud, unul dintre judecătorii a reamintit că în 1952 Curtea Supremă a revocat o decizie a președintelui Harry Truman, motivând că „președintele nu este comandantul suprem al țării, ci numai al forțelor armate”.

Bibliografie:

1 Rezoluția Adunării Generale a ONU nr.55/2 din 8 septembrie 2000.

2 Monitorul Oficial al României, An XIII nr.769, Partea I, Legi, decrete, hotărâri și alte acte, luni 3 decembrie 2001.

- 3 <http://encarta.msn.com/encnet/refpages/RefArticle>
- 4 Richard Allen, *Terrorism: Pragmatic International Deterrence and Cooperation*, Institute East-West Security Studies, New York, 1990, pag.1.
- 5 Carlos Șacalul a scris o carte despre terorism, în "Ziua", An X, serie nouă nr.2746, vineri 27 iunie 2003.
- 5 El Commandante Che Guevara, *La Guerra de Guerrillas*, <http://www.el-comandante.com/Cu/capitul/1.htm>
- 6 Claire Sterling, *The Terror Network*, Reader's Digest Press, New York, 1981, pag.8.
- 7 Gaston Bouthoul, *Le terrorisme*, în "Etudes Polemologiques, Revue Francaise de Polemologie", 1973, no.8, pag.37-46.
- 9 Ion Bodunescu, *Flagelul terorismului internațional*, Editura Militară, București, 1978, pag. 74 și urm.
- 10 A se vedea: Nguyen Quoc Dinh, Patrick Daillier, Alain Pellet, *Droit internațional public*, 6^eedition, Librairie Generale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1999, pag.673; Jean Combacau, Serge Sur, *Droit internațional public*, Ed.Montchrestien, Paris, 1993, pag.631.
- 11 *Conferința a V-a pentru unificarea dreptului penal*, Madrid, 1933, cit.în "Codul penal Carol al II-lea", adnotat, vol.I, pag.88.
- 12 Ion Datcu, *Problemele terorismului la Organizația Națiunilor Unite*, în "Hyperion", revista Fundației Universitare Hyperion, 1999, nr.3-4, pag.22.
- 13 Este regretabil, de pildă, că Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat la 17 iulie 1998, nu menționează expres terorismul printre infracțiunile de competența Curții, referindu-se numai la unele infracțiuni conexe (omoruri, violențe etc.).
- 14 Cheryl Hall, *Dallas Executives Eager to Restore Business*, "The Dallas Morning News", 14 septembrie 2001.
- 15 Cristian Unteanu, *Lupta împotriva terorismului: definițiile europene actuale*, în "Curierul național", anul XII, nr.3205, sâmbătă 15 septembrie 2001.
- 16 A se vedea și: Romulus Georgescu, În Codul penat românesc nu este definit terorismul, în "România liberă", serie nouă, nr.3504, miercuri 26 septembrie 2001; Hotărârea Guvernului României nr.918 din 13 septembrie 2001 pentru aplicarea Rezoluției nr. 1.333/2000 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind situația din Afganistan, în "Monitorul Oficial al României", Anul XIII, Partea I-a, Legi, decrete, hotărâri și alte acte, nr.602, marți 25 septembrie 2001.
- 17 Aprobată prin Legea nr.472/2002. Textul Ordonanței este publicat în "Monitorul Oficial al României"¹, Partea I-a, nr.691 din 31 octombrie 2001.
- 18 Aprobată prin Legea nr.466/2002. Textul Ordonanței este publicat în "Monitorul Oficial al României", Partea I-a, nr.802, din 14 decembrie 2001.
- 19 *Rețeaua terorismului*, publicație a Departamentului de Stat al S.U.A.,<http://usinfo.State.gov>
- 20 Doc O.N.U. SG/SM/9770, GA/10335/ORG/1438,21.03.2005,
- 21 O.U.G. nr.153 din 21 noiembrie 2001, publicată în MOF. An XIII, nr.769, Partea I, Legi, decrete, hotărâri și alte acte, luni 3 decembrie 2001.
- 22 Legea nr.535 din 25 noiembrie 2004, Publicată în Monitorul Oficial nr. 1161, Partea I, Legi, decrete, hotărâri și alte acte, miercuri 8 decembrie 2004,
- 23 "GAFI" reprezintă Grupul de acțiune financiară cu privire la spălarea capitalurilor, iar "FATF" (Financial Action Task Force on Money Laundering (Grupul de acțiune cu privire la spălarea banilor). Acest organism a elaborat un număr de 40 de recomandări cu privire la o serie de măsuri ce trebuie luate de către state pentru a face inoperante acțiunile de spălare a banilor și finanțarea acțiunilor teroriste. O bună parte din recomandările GAFI/FATF se regăsesc în

legea română privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

24 Monitorul Oficial nr.904/12 decembrie 2002.

25 Monitorul Oficial nr.5/8 ianuarie 2002.

26 Monitorul Oficial nr.50/29 ianuarie 2003.

27 Monitorul Oficial nr.813/8 noiembrie 2002.

28 Monitorul Oficial nr.813/8 noiembrie 2002.

29 Monitorul Oficial O nr.852/28 noiembrie 2002.

30 Legea nr. 704/2001 privind asistența judiciară internațională în materie penală.

31 Monitorul Oficial nr.2/4 ianuarie 2002.

32 publicat în Monitorul Oficial nr.575/29 iunie 2004.

33 Programul de guvernare pe perioada 2005-2008, publicat în Monitorul Oficial al României, Anul 172(XVI) nr. 1265, Partea I, Legi, decrete, hotărâri și alte acte, miercuri 29 decembrie 2004